

Endurprent frá Vikuskiftis Sosialinum 13. mars 2015

Islamskur Statur

ISIS – EIN HÓTTAN ÚR MIÐEYSTRÍ

Isis ella Is – er ein tann størsta hóttanin móti okkara vesturlenska livihátti og demokratii. Ein ófrættakendur og brutalur felagsskapur, sum serliga er kendur fyri barbariskar avrættingar, trælakhald, kvinnukúgan og kríggj um økið í Irak og Sýria. Men hvat er hetta fyri ein felagsskapur, og hvat kunnu vit í Føroyum gera í stríðnum?

Hvat er Islamskur Statur?

EYDNA SKAALÉ

Islamskur Statur vaks úr vesturlensku hertøkuni av Irak í 2003.

■ Fyrsti leiðarin var Abu Musaad Al Zarkawi, ein brutalur maður úr Jordan, sum fyrstu tíðina nevndi bólkin fyri »Al Qaida í Irak«. Hann hevði tá somu ideologi, sum Bin Laden og hataði vesturheimin á sama hátt.

Men munurin var, at Al Zarkawi, sum er Sunni-muslimur eisini legði eftir shia-muslimum í Irak, og teirra markleysi óndskapur fekk at enda Al Qaida at venda teimum baki, tí ógvusliga framferðin var ov nógv av tí góða, sjálvt fyri heimsins kendasta terrorist, Bin Laden.

■ Al Zarkawi varð dripin í einum luftálopi í 2006, og bólkurin spjaddist tá.

■ Men tá amerikonsku tropparnir vórðu tiknir úr Irak í 2007, og tá

Assad, einaveldisforsetin í Sýria, varð koyrdur frá um sama mundið, fingur víðgongdu islamistarnir ein nýggjan møguleika.

■ Nakrar mánaðir seinni fingur teir sær navnið »Islamiskur Statur í Irak«, og í 2011 varð maðurin, Abu Bakr al-Baghdadi nevndur nýggjur leiðari. Hann sigur seg vera beinleiðis í ætt við profetin Muhammed, og hansara ætlan fevndi longri enn hjá undan-gongumanninum. Hann vildi leggja størri øki undir seg.

■ Í 2013 skifti bólkurin aftur navn til »Islamskur statur í Irak og Sýria« ella ISIS. Nú vóru teir ikki bert í Irak, men skjótt tóku teir tann fyrsta stóra býin í Sýria, og flagg teirra hongur nú í býum har eysturi í Sýria. Hetta økið er grundarlagið undir teirra vaksandi rørslu.

■ Í januar 2014 samanbar Obama rørsluna við eitt ítróttarlið, sum hevði latið seg í búarnar hjá einum øðrum liði, men sum hóast tað ikki kundi

Abu Bakr al-Baghdadi.

samanberast við røttu stjørnurnar (Hann sipaði til, at teir »lótu sum um, at teir vóru terroristar«).

Men bert fimm mánaðir seinni hertóku teir stór øki bæði í Sýria og Irak, millum annað Mosul, heimbyin hjá Saddam Hussein, sum er næststørsti býur í Irak við meiri enn eini millión íbúgvum.

■ Ferð eftir ferð hevur irakiski herurin tapt sløg ella flýggjað undan IS hermonnum. Teirra brutali framferðarháttur er øllum kunnigur, og ofta hava hermenninir flýggjað í ótta, tá teir síggja IS nærkast. Sostatt hava teir ofta tikið øki uttan at mæta mótstøðu.

■ Oddamaðurin, Abu Bakr al-Baghdadi, hevur kunngjørt, at økini, sum verða hertikin, hoyra til ein nýggjan islamiskan stat. Eitt kalifat, sum er eitt einaveldisstýri, har ein kaliffur ræður og grundar sínar fundamentalistiskar og víðgongdar stýrishættir á Islam. Abu Bakr al-Baghdadi skal eyðsæð sjálvur vera kaliffur.

■ Islamskur Statur er uttan samanbering ein tann mest effektiv terrorbólkurin, tá um rekruttering ræður. Fleiri enn 20.000 útlendskir hermenn, nógvir úr vesturheiminum, hava ferðast til Sýria og Irak fyri at gerast partur av herinum.

■ Í august gav Obama boð um luftálop móti IS í Irak, fyri at steðga teirra herferð, men seinni í sama mánaði kunngjórði IS eitt video, har amerikanski journalisturin, James Foley, varð brutalt avhøvdaður. Áðrenn avrættingina ávaraði hann USA móti fleiri álopum á IS.

■ Men Obama svarði aftur: Okkara uppgáva og ætlan er greið. Vit skulu berjast ímóti og tileinkisgera IS.

Í økjum, sum ISIS hevur yvirtikið, er nú deyðadómur fyri kristna trúgv, shia-muslimska trúgv og samkyndleika.

■ Hvørki amerikonsku luftálopini á IS ella ógvusligu avrættingarnar av fangnum hjá IS eru steðgaðar. IS trýr framvegis uppá ein apokalyptiskan samanbrest millum rætttrúgvandi muslimar og vantrúgv, og tað er hendan trúgv, sum er grundarlagið undir álopum, sum nú henda uttanfyri sjálvt krígsøkið, til dømis í París og í Keypmannahavn.

■ Í fleiri førum hevur IS ført fram, at teir hava loyniligar bólkar í øllum vesturlensku londunum, og í øllum statunum í USA. Teir vilja taka allan heim og leggja alt undir nýggja, islamska kalifatíð.

■ ST metir, at tað í lýtuni eru 180.000 familjur – ella meiri enn ein millión fólk – sum eru flýggjað undan ISIS.